

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Драгомир Любомиров Генов
Факултет по икономически и социални науки
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд на тема:

КАЛИБРАЦИЯ НА ДАННИ ОТ СОЦИОЛОГИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

за присъждане на образователната и научна степен '**доктор**'

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Социология)

Научен консултант: доц. д-р Йордан Калчев – катедра „Социология“, Философски факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“ - Благоевград

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № 541 от 06.03. 2014г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: Калибрация на данни от социологически изследвания за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, докторска програма по Социология

Автор на дисертационния труд е – Вера Светославова Велева, докторантка на самостоятелна подготовка към катедра Социология с научен ръководител доц. д-р Йордан Калчев от ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Познавам докторантката в личностен план съвсем бегло. Не съм имал възможност да работя съвместно с нея.

Представеният от Вера Светославова Велева комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ и включва следните документи:

- автобиография в европейски формат;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;

Биографичните данни на докторантката на самостоятелна подготовка Вера Светославова Велева недвусмислено показват, че нейната професионална ориентация и представените публикации напълно съответстват на темата на дисертационния труд.

2. Актуалност на тематиката

Един от фундаменталните проблеми, произтичащи от провеждани емпирични изследвания е свързан с характеристиките на получаваните социологически данни. Конкретно в дисертационния труд става дума за т.нар. строго формализовани данни, които позволяват прилагането на определен клас методи за анализ на данни (с особено внимание към методи за многомерен анализ).

Актуалността на дисертационния труд може да бъде открита от една страна в изследване на ролята и значението на социологическите изследвания в процесите на управлението на различните социални сфери на съвременността. От друга страна, ефективността на управлението е в пряка зависимост от характеристиките на получаваната емпирична информация. Преди всичко става дума за: (а) научност; (б) валидност; (в) надеждност и (г) репрезентативност. Изхождайки от така очертаните критерии към качествата на социологическите данни, авторката изследва когнитивните възможности на някои от основните процедури за калибриране на данни с цел обосноваване на методологически подходи за решаване на този изследователски проблем. Разкриването на неговата същност е извършено с решаването на седем изследователски задачи, които представят последователност от стъпки и процедури, които в своята цялостност последователно и пълно решават целта на дисертационния труд.

3. Познаване на проблема

Авторът на дисертацията задълбочено познава, както българската, така и чуждата научна традиция в изследваната област. Тя цитира 55 заглавия на кирилица, 31 на латиница и 8 интернет източника. В голямата си част от проучената научна литература и извори реално са приложени в текста.

От друга страна, безспорно е, че Вера Велева е вече изграден учен, който самостоятелно открива и разработва специфична изследователска територия между две науки - статистика и социология – нещо все по-рядко случващо се в България. Превръщайки се по този начин в познавач на традицията и съвременното състояние на крехката симбиоза между социология и математика. Вярвам, че едва ли ще бъде възможно оттук нататък изследвания в приложната социология - призвани да предоставят на мениджърите информация за изработване на конкретни препоръки, подготовка и вземане на управленски решения - ще могат да минат без позоваване на ценния научно-приложен материал и изводите на докторантката.

4. Методика на изследването

Изследването е направено в продължение на дълъг период на събиране, обработка и осмисляне на литературни източници на чуждестранни и български учени, официални документи, регламентиращи изисквания и критерии за провеждане на емпирични изследвания.

Безспорно най-ценните елементи на труда са (1) описанието на готовия програмен продукт модела CSBPM; (2) представените процедури позволяващи калибриране на данни

получени при прилагане на извадковия метод в емпиричните изследвания и (3) интерпретирането на изследването като научно-изследователска процедура от една страна, и, система от технологични дейности и процедури.

Разнообразните теоретични подходи към материала са приложени не самоцелно, а изцяло с оглед на ясно формулираните цели и изследователски хипотези.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

В резултат на упорита изследователска работа имаме пред себе си един добре структуриран и вътрешно балансиран текст, който значително надхвърля очакванията и критериите, предявявани към дисертация за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по специалност „Социология“.

Според мен, заявените в автореферата претенции за осем приноса са минимализирани. Очаквам в бъдеще докторантката да проявява в по-голяма степен оправданото самочувствие на специалист и изследовател с добър практически и теоретичен опит.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Като докторант „на самостоятелна подготовка“, Вера Велева е извършила огромната част от работата по дисертацията си сама, с подкрепата и контрола на научения си консултант доц. д-р Калчев. Това е видно от демонстрирания индивидуален научен „почерк“.

В представените публикации (5 на брой, публикувани в периода 2012 – 2013 година изключително в специализирани издания) докторантката демонстрира изграден изследователски подход и безспорна научна зрелост.

7. Автореферат

Авторефератът отговаря не само на формалните и съдържателни изисквания и съответства на текста на дисертацията, но и на добрите практики, формирани през годините .

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам на докторантката да потърси възможности за приложение на „принципа на допълнителността“ (използван във физиката) в търсене на перспективи за преодоляване на „противоречията“ между двете стратегии на социологическите изследвания – количествена и качествена.

На второ място, възможностите, разкриващи се пред изследователите при прилагане на модела CSBPM трябва да стане достояние на студентите, чрез разработване на методическо пособие за неговото прилагане.

Трябва да се положат усилия за разкриване на перспективите за приложение на представената методология и подходи за калибриране на данни и при другите подходи, използвани в социологията, особено тези, които не използват случайни извадки или други дизайни на изследване.

Препоръчвам по-голяма част от изследването да бъде направена научно достояние, като се публикува в периодични издания с национален и международен характер (включи-

телно и в превод). Така постигнатото дотук ще може да бъде представено и въведено в изследователската и преподавателска практика.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Философския факултет, приети във връзка с Правилника на ЮЗУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Вера Светославова Велева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Социология като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Вера Светославова Велева в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, докторска програма по Социология.

02.04.2014 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Драгомир Генов